

КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ АРХІТЕКТУРИ, БУДІВНИЦТВА ТА УПРАВЛІННЯ

Циклова комісія Інженерна графіка та нарисна геометрія

(Назва циклової комісії)

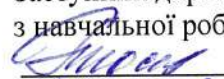
Відділення Управління та адміністрування

(Назва відділення)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

 Тетяна КОСА

«30» 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

(Назва навчальної дисципліни)

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**

Спеціальність **073 Менеджмент**

Освітньо-професійна програма **Організація виробництва**

Освітньо-професійна програма **Логістика**

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеню фаховий молодший бакалавр.

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітньо-професійна програма Організація виробництва

Освітньо-професійна програма Логістика

Робочу програму навчальної дисципліни уклали: Григоренко І.В, викладач спец. дисциплін, спеціаліст першої категорії.

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона праці і безпека життєдіяльності»:

розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії Інженерна графіка та нарисна геометрія

Протокол № 1 від «26» 08 2024 року

Голова циклової комісії **Олена КУЗЬМЕНКО**

Погоджена Гарантом освітньо-професійної програми

«26» 08 2024 року **Тетяна КОСА**

Розглянуто методистом коледжу

«27» серпень 2024 року **Ірина ТИМОШЕНКО**

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» 08 2024 року

Голова методичної ради **Тетяна КОСА**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни	Охорона праці та безпека життєдіяльності
Статус	Обов'язкова компонента Освітньо-професійної програми
Форма навчання	денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/ годин	3 /90
Індивідуальне завдання (курсовий проект, курсова робота)	не передбачено
Форма контролю	Залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» забезпечити відповідні сучасним вимогам знання студентів про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, в першу чергу техногенного характеру, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувати необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста уміння і навички для їх запобігання і ліквідації.

Завдання навчальної дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» - навчити студентів: ідентифікувати потенційні небезпеки, тобто розпізнавати їх вид, визначати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори, прогнозувати можливість і наслідки впливу небезпечних та

шкідливих факторів на організм людини, розробляти заходи та застосовувати засоби захисту від дії небезпечних та шкідливих факторів, а в разі їх виникнення приймати адекватні рішення та виконувати дії, спрямовані на їх ліквідацію.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

СК 2. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються програмні результати навчання відповідно до **ОПП**:

РН 1. Знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН2. Використовувати різні форми і методи рухової активності для ведення здорового способу життя.

РН 4. Застосовувати правові норми, норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності у професійній діяльності.

РН 8. Знаходити оптимальні, обґрунтовані, творчі рішення для розв'язування професійних завдань.

Очікувані результати навчання:

Змістовний модуль 1 Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.

- розуміти значення визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик.

- знати методологічні основи безпеки життєдіяльності, системний підхід у безпеці життєдіяльності.
- демонструвати вміння поділяти небезпеки на види: мікро- та макро-біологічні, вибухопожежні, гідродинамічні, пожежні, радіаційні, фізичні, хімічні.

Тема 2. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті.

- знати загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів.
- демонструвати знання про дію шуму і вібрації на організм людини .
- вміти визначати хімічні та біологічні фактори небезпеки.
- розуміти розподіл отруйних рослин, отруйних тварин.

Тема 3. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, об'єкти промисловості

- розуміти негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.
- вміти застосувати засоби захисту будівель і споруд від метеорологічних небезпек
- володіти знаннями щодо небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони, та вміти їх застосовувати.

Тема 4. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

- знати класифікацію техногенних небезпек, причини та характер виникнення техногенних небезпек
- демонструвати розуміння особливостей промислових аварій, катастроф та їхні наслідки.
- володіти знаннями щодо небезпечних подій на транспорті та щодо аварій на транспортних комунікаціях.

- використовувати теоретичні знання щодо заходів захисту від джерел випромінювання

Змістовний модуль 2 Основи охорони праці

Тема 5. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці України

- Система управління охороною праці в організації АПК. Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.
- Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

Тема 6. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

- Загальні положення та визначення. Мета та завдання розслідування нещасних випадків.
- Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом. Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві.

Змістовний модуль 3 Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані при НС.

Тема 7 Основні заходи пожежної профілактики

- Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності.
- Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.

Тема 8. Надання першої долікарської допомоги потерпілому

- знати види уражень організму

- володіти знаннями щодо послідовності дій при наданні першої долікарської допомоги
- вміти застосовувати засоби індивідуального захисту

3.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.

Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків. Ідентифікація та оцінювання рівня небезпеки за допомогою імовірнісних структурно-логічних моделей, застосованих у відповідній галузі господарювання.

Тема 2. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті.

Дія шуму і вібрації на організм людини .Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Хімічні та біологічні фактори небезпеки. Загальна характеристика хімічних речовин. Гранично допустимі концентрації шкідливих речовин. Хімічна зброя. Загальна характеристика біологічних об'єктів. Отруйні рослини . Отруйні тварини. Патогенні організми. Біологічна зброя. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

Тема 3. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі. Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки. Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа).

Тема 4. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами. Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій). Хвиля прориву та її вражаючі фактори. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної небезпеки. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій, Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри.

Заходи безпеки на вулиці й у транспорті. Автомобільний транспорт. Залізничний транспорт. Авіаційний транспорт. Водний транспорт.

Тема 5. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці України

Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці України.. Система управління охороною праці в організації АПК. Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі АПК. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудови СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Тема 6. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Загальні положення та визначення. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом. Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Розслідування нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Розслідування професійних захворювань. Організація розслідування, склад комісії з розслідування, основні документи

Змістовий модуль 3 Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані при НС.

Тема 7. Основні заходи пожежної профілактики

Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.

допомоги в різних осередках враження.

Тема 8. Загальні принципи надання домедичної допомоги потерпілому під час надзвичайної ситуації.

Загальні поняття про домедичну допомогу. Принципи надання домедичної допомоги потерпілому під час надзвичайної ситуації. Підготовка до транспортування та транспортувальна іммобілізація. Транспортування потерпілих до лікувальних закладів. Невідкладні дії у разі термінальних станів людини. Методи реанімації. Види травм. Алгоритми надання домедичної невідкладної допомоги при різних видах травм. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки,

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ заняття	Назви тем	Кількість годин							Рекомендовані джерела інформації		
		Денна форма навчання				у тому числі					
		усьог о	лекції	практичні	лабораторні					семінарські	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9			
II рік навчання, III семестр											
	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.	10	4	-	-	-	6				
1	1. Значення визначення безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. 2. Методологічні основи безпеки життєдіяльності, системний підхід у БЖД	6	2	-	-	-	4	(О 3), с 14...21			
2	3. Розподіл небезпек на види: мікро- та макро-біологічні, фізичні, хімічні, соціальні.	4	2	-	-	-	2	(О 3), с 22...36			
	Тема 2. Небезпеки життєдіяльності у сфері та побуті.	12	4	-	-	-	8				
3	1. Дію шуму і вібрації на організм людини .	6	2	-	-	-	4	(О 3), с 121...124			
4	2. Хімічні та біологічні фактори безпеки	6	2	-	-	-	4	(О 3), с 142...150			
	Тема 3. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об’єкти економіки.	14	4	-	-	-	10				
5	1. Класифікація стихійних лих 2. Літосферні стихійні лиха	6	2	-	-	-	4	(О 3), с 162...171			
6	3. Гідросферні , атмосферні стихійні лиха	8	2	-	-	-	6	(О 3), с 171...179			

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Тема 4. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	18	6	-	-	-	12	
7	1.Техногенні небезпеки-класифікація 2.Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки	6	2	-	-	-	4	(О3), с 180...183
8	3.Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях	6	2	-	-	-	4	(О3), с 188 ...191
9	4. Вплив іонізаційного випромінювання. Наслідки аварії на ЧАЕС	6	2	-	-	-	4	(О3), с 183...186
	Тема 5. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці України	12	4	-	-	-	8	
10	1. НПА ОП	6	2	-	-	-	4	(О 3), с 192...200
11	2. Права жінок , неповнолітніх.	6	2	-	-	-	4	(О 3), с 204...209
	Тема 6.Профілактика травматизму та професійних захворювань.	6	2	-	-	-	4	
12	1.Розслідування нещасних випадків	6	2	-	-	-	4	(О 3), с 209.....234
	Тема 7. Основні заходи пожежної профілактики	12	4	-	-	-	8	
13	1.Етапи розвитку пожежі	6	2	-	-	-	4	(О 3), с 281.....287
14	2.Вибух.Фактори техногенних вибухів.	6	2	-	-	-	4	(О 3), с 292...307
	Тема 8. Загальні принципи надання домедичної допомоги потерпілому під час надзвичайної ситуації	6	2	-	-	-	4	
15	1.Загальні поняття про домедичну допомогу 2.Види травм. Алгоритми надання домедичної допомоги	6	2	-	-	-	4	(О 3), с з 307...315
	Разом	90	30	-	-	-	60	

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- 1.Значення визначення безпека,небезпека, ризик, загроза
- 2.Класифікація джерел небезпек.
3. Система «Людина – життєве середовище».
4. Радіаційна безпека.
5. Загальна характеристика і класифікація хімічних речовин.
6. Загальна характеристика біологічних факторів небезпек.
7. Класифікація стихійних лих, правила поведінки при повенях, землетрусах, ураганах та інших стихійних лихах.
8. Заходи захисту людей від шкідливих факторів пожежі.
- 9.Види аварій, їх характеристика.
10. Антропогенні чинники виникнення несприятливих екологічних ситуацій, наслідки аварії на ЧАЕС.
11. Соціальна безпека: алкоголізм. алкоголь, тютюнокуріння та їх шкідливі наслідки.
12. Основні законодавчі та НПАОП з охорони праці, права жінок та неповнолітніх.
13. Розслідування та облік нещасних випадків, профілактика травматизму
14. Основні причини пожеж, поняття про пожежу, класифікація пожеж
15. Вибухи, класифікація вибухо- та пожежонебезпечних приміщень
16. Загальні поняття про домедичну допомогу.
17. Види травм. Алгоритми надання домедичної допомоги

18. Перша допомога при кровотечах, при переломах кісток, при зупинці дихання та серцевої діяльності

19. Допомога при отруєннях, при ураженні електричним струмом та блискавкою.

6. ТЕХНОЛОГІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

- словесний метод (лекція, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, нотування, тезування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та
- комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані тощо);
- самостійна робота (розв'язання завдань);
- індивідуальна робота.

Методи оцінювання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- командні проєкти;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та прикладних досліджень;
- захист практичних робіт;
- залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1 Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою:

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	Здобувач має глибокі, міцні, систематичні знання всіх положень теорії, може вільно сформулювати закони, положення та принципи, використовує здобуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою, демонструє достатній рівень узагальнення знань	Здобувач самостійно розв'язує типові задачі різними способами, здатний проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу, його дії вирізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати
«Добре»	Здобувач знає і може самостійно сформулювати основні закони та принципи, навести приклади, але не завжди може довести їх самостійно, застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	Здобувач самостійно розв'язує типові завдання, володіє базовими навичками з виконання практичних завдань, може самостійно скласти обрати метод реалізації, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату
«Задовільно»	Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні положення теорії, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	Здобувач може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати елементарний аналіз операцій, але не спроможний самостійно визначити метод розв'язання задачі. Може робити висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи
«Незадовільно»	Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, у відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу	Здобувач знає умовні позначення та вміє розрізняти основні поняття, виконувати найпростіші облікові записи. Здобувач може використовувати законодавчі положення, але не може самостійно виконати облікову роботу і зробити висновки

7.2 Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю недоліків)
64-73	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації:

1. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Наumenко - К.: , 2020. –
2. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, "Каравела", 2022. – 342 с.
3. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2015. – 304 с.
4. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2018.- 301 с.

Допоміжні джерела інформації

1. ДСТУ 2272-2006 „Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять ”.
2. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
3. Про адміністративні порушення: Закон України. – К., 1993.
4. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27.
5. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
6. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
7. Про охорону праці: Закон України. – К., 1992.
8. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.
9. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р. – К., 1993.

10. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
11. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
12. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.
13. Павленко А. Р. Компьютер и здоровье. Решение проблемы. 3-е изд., перераб. и доп. – К.: "Основа", 2018. – 152 с.
14. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Суми: Університет. книга, 2018. – 301 с.
15. Смоляр В. І. Фізіологія та гігієна харчування. Підручник для студентів. – К.: "Здоров'я", 2020. – 335 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
5. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
6. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
7. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
8. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
9. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
10. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.

11. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
12. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
13. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Україна будівельна: будівельні компанії України, будівельні стандарти: ДБН ГОСТ ДСТУ»

9. ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис голови циклової комісії